

De oudstbewaarde rekening van het Vrije dateert uit september 1397 - sept 1398. De inkomsten en de uitgaven zijn bij verschillende rubrieken ondergebracht. Een rubriek uitgaven wordt omschreven als volgt: "Dit zijn de kosten van wulven, van wulvinnen, van iaghonden, van ionghen weplkinen, die ghevanghen zijn bin desen iare binden lande van den vrijen" (1). Een jager kreeg drie pond parisis voor een wolvin, 2 pd voor een volwassen wolf, 1 pd "van eenen lopenden wulf", 1/2 pd voor een welp.

De ontvanger heeft ieder jaar 20 tot 25 wolven genoteerd. Ze waren gevangen, niet alleen in de bosrijke parochies van de Zandstreek, maar ook in bijna alle parochies van het Polderland, b.v. te Lissewege, Uitkerke, Dudzele, Heist, Ramskapelle, Westkapelle, Oostkerke, Moerkerke; en verder in het Oost- en West-Vrije.

Volgens de rekeningen was de wolvenplaag ca 1430 uitgeroeid in de poldergemeenten, behalve in Wenduine, waar ze in de begroeide duinen nestelden. Tot omstreeks 1460 werd ieder jaar 1 of 2 wolven gevangen te Wenduine. De wolven werden verder met goed gevolg bestreden, zodat ze omstreeks 1480 in gans het Vrije zeldzaam geworden waren.

Torn kwamen de moeilijke jaren 1488/92 met de oorlog en de nederlaag van

Lertshertog Maximilian. Het Brugse Vrije was zeer verarmd, eerst door de zware oorlogsinspanningen, vervolgens door de last van de bezetting. Sommige delen van het land lagen verwaarloosd. De wolven kregen een nieuwe kans zich te vermenigvuldigen.

Ze verspreidden zich weer over het West- en het Noord-Vrije. In het lopende jaar 1493/94 werden weer talrijke wolven gevangen; o.a. vingen de "duunheerders" een wolf in de duinen van Middelkerke (2). In 1494/95 telde de ontvanger ongeveer 30 dieren, o.a. 1 wolvin en 4 welpen te Uitkerke.

In 1496/97 zag ook het Oost-Vrije opnieuw wolven. De vangst van het jaar bedroeg ca. 40 dieren. Het jaar 1497/98 telde evenveel wolven, waaronder 1 te Vlissegem, 1 te Klemskerke en 1 te Middelkerke. Het is opmerkelijk dat de dui- nen van de laatstgenoemde parochie ieder jaar ten minste 1 wolf opleverden.

Boven schreven we reeds dat de wolven ca. 1480 omzeggens uitgeroeid waren. Ondertussen was in het Vrije een andere plaag verschenen. Zwermen kraaien streken op de velden neer. Het Vrije besloot op 2 december 1480 tot een actieve bestrijding van die vogels over te gaan. Een premie werd uitgelooft: 32 sch par voor wie 100 kraaienkoppen kon aanbrenghen (3).

De rubriek "van crayen ghevanghen..." besloeg reeds in 1480/81 tienduizenden kraaien, o.a. 2.700 in het Ambacht Oostkerke, 1.325 in het Ambacht Dudzele, 1.350 in het Ambacht Lissewege. Het vangen en roven van kraaien verderde zo goed, dat ze ca. 1490 gevoelig verminderd waren.

Omwille van de bovenvermelde redenen beschikte het Vrije van 1490 tot 1492 niet over geld om kraaien- of wolvenpremies uit te reiken. In 1492/93 schonk men wel niet de premie, maar dan toch enkele schellingen voor het vangen van de vogels: "betaelt diversche arme vraukins, die crayhoofden ghebrocht hebben, in hoofscheden alleene, midts dat men omme de aermoede van den lande t recht niet en heift mueghen (kunnen) furnieren": 55 schel. par. (4).

Vanaf het volgende jaar werd de premie weer normaal uitbetaald: "betaelt in diversche cleene paryen van crayen": 7 pd 15 sch, d.i. voor ruim 500 vogels (5). Ook de cijfers van 1497/98 tonen aan dat de plaag zeer verminderd was: 88 in het Ambacht Lissewege, 75 in het Ambacht Zuienkerke.

Hopelijk kunnen we bij een volgende gelegenheid de rubriek wolven en kraai en voorzetten en tevens een andere rubriek beginnen. Immers na de wolven, na de kraaien, verschenen wilde zwijnen in de bossen en velden van het Brugse Vrije.

M. Coornaert

Verwijzingen bij het vorig artikel :

1. R.A.B. Reg. Vrije, 142 f°10 r°	2. Reg. Vrije, 233 f°98 r°
3. Reg. Vrije, 217 f°156 r°	4. Reg. Vrije, 232 f°90 r°
5. Reg. Vrije, 233 f°98 v°	